

Права та обов'язки опікуна, піклувальника щодо дитини

Перелік прав та обов'язків опікуна, піклувальника визначені у статті 249 Сімейного кодексу України.

Опікун, піклувальник зобов'язаний виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити одержання дитиною повної загальної середньої освіти.

Опікун, піклувальник має право самостійно визначати способи виховання дитини з урахуванням думки дитини та рекомендацій органу опіки та піклування.

Опікун, піклувальник має право вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.

Опікун, піклувальник не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, за винятком випадків, коли таке спілкування суперечить інтересам дитини.

Цивільні права та обов'язки опікуна, піклувальника встановлюються Цивільним кодексом України.

Підстави для виникнення права на оплату послуг опікуна та піклувальника, її розмір і порядок виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Перелік прав та обов'язків, визначених у ст. 249 СК, не є вичерпним. Опікун, піклувальник зобов'язаний виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити одержання дитиною повної загальної середньої освіти. Опікун, піклувальник має право самостійно визначати способи виховання дитини з урахуванням думки дитини та рекомендацій органу опіки та піклування.

Опікуни (піклувальники) зобов'язані подавати щорічно, не пізніше 1 лютого, до органів опіки та піклування звіт про свою діяльність за минулий рік щодо захисту прав та інтересів підопічних, у тому числі щодо збереження належного їм майна та житла. На вимогу органів опіки та піклування опікуни (піклувальники) зобов'язані подавати звіти в інший визначений ними термін.

Після припинення опіки та піклування опікуни (піклувальники) зобов'язані подати загальні звіти про свою діяльність. Оскільки опікун або піклувальник мають особисто брати участь у процесі виховання підопічного, забезпечувати необхідні умови для його всебічного розвитку, вони вправі вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду. Якщо буде доведено, що особа яка утримувала дитину діяла поза її бажанням або не в її інтересах, до такої особи можуть бути застосовані санкції передбачені чинним законодавством. У випадку, якщо у дитини залишилися рідні баба, дід, сестра, брат, тітка, дядько або у випадку,

якщо батьків було позбавлено батьківських прав по відношенню до дитини, однак є рішення уповноваженого органу про можливість їх побачення з дитиною, опікун, піклувальник не має права перешкоджати спілкуванню дитини з цими особами. Якщо спілкування дитини з зазначеними особами призводить до погіршення відносин між нею та опікуном піклувальником або до психічної нестабільності дитини, опікун або піклувальник може наполягати на забороні такого спілкування.

Щодо цивільних прав та обов'язків опікуна або піклувальника, то вони визначені як Цивільним кодексом України так і іншими нормативними актами.

Якщо виходити із норми, закріпленої у п. 4.12 Правил опіки та піклування, обов'язки та послуги з опіки та піклування виконуються опікунами і піклувальниками безоплатно (п. 4.12 Правил опіки та піклування). Однак, підстави для виникнення права на оплату послуг опікуна та піклувальника, її розмір і порядок виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Не слід плутати оплату послуг опікунів та піклувальників з виплатою соціальної допомоги. За загальним правилом, оплата послуг здійснюється на підставі договору. Так, згідно із ст. 901 ЦК за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором.

Розмір оплати за надані послуги встановлюється договором і у будь-якому разі не залежить від отримання третьою особою будь-яких субсидій, субвенцій або аліментів.

Щодо призначення соціальної допомоги, то її нарахування починається не з моменту укладення договору або набуття законної сили рішенням відповідного уповноваженого органу державної влади, а лише з моменту написання відповідної заяви. У випадку відсутності такої заяви соціальна допомога не виплачується (постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2007 N 605 "Про проведення експерименту з призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають під опікою (піклуванням) і проживають у сім'ях опікунів (піклувальників), за принципом "гроші ходять за дитиною").

Порядок та розмір виплати такої соціальної допомоги встановлено у постанові Кабінету Міністрів України від 04.04.2007 N 605, де зазначено, що соціальна допомога виплачується за заявою опікуна або піклувальника з моменту подання такої заяви щомісяця до 20 числа опікуну (піклувальнику) на підставі платіжних документів, що готуються уповноваженим органом, через визначену в установленому порядку банківську установу шляхом перерахування на особовий рахунок опікуна (піклувальника) в такій установі за його вибором або через державне підприємство поштового зв'язку за місцем проживання дитини.

Розмір соціальної допомоги до досягнення дітьми 18-річного віку становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку. Якщо дитині виплачуються призначені в установленому порядку пенсія, аліменти, стипендія, державна допомога, розмір соціальної допомоги визначається як різниця між

двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром призначених пенсії, аліментів, стипендії, державної допомоги за попередній повний місяць, що діють на день надходження заяви про призначення соціальної допомоги.

Статтю підготувала
Начальник Центрального відділу
державної реєстрації шлюбів
Головного територіального
управління юстиції у місті Києві
Чеснокова В.В.